

Discurs del rector a l'acte d'inauguració del curs 2022-2023 del sistema universitari català

Molt Honorable President de la Generalitat de Catalunya,

Honorable Consellera de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya,

President del Consell Social de la Universitat de Lleida,

Senyor Josep Vallverdú,

Magnífics rectors i presidents dels consells socials de les universitats catalanes,

Rectors Jaume Porta i Roberto Fernández,

Alcalde de Lleida,

President de la Diputació de Lleida,

Delegat del Govern de la Generalitat de Catalunya a Lleida,

Subdelegat del Govern,

Digníssimes autoritats acadèmiques, civils i militars,

Membres de la comunitat universitària,

Senyores i senyors,

Siguin tots benvinguts a la Universitat de Lleida, que avui acull l'acte d'inauguració del curs 2022-2023 del sistema universitari català.

És un plaer especial reunir avui en aquesta sala els més alts representants de les institucions catalanes encapçalats pel Molt Honorable President de la Generalitat de Catalunya, l'Honorable Consellera de Recerca i Universitats i els rectors de les universitats catalanes. Em congratula també la presència del paer en cap de l'Ajuntament de Lleida i del president de la Diputació, junt amb altres autoritats locals i representants de les institucions del país, que entenc com una mostra de la importància que les institucions principals del territori donen a l'educació superior i a la feina universitària.

La presència de tots vostès en el dia d'avui aquí mostra el seu compromís amb les universitats, i en particular amb la Universitat de Lleida.

Per iniciar l'acte d'obertura del curs 2022-2023 dono la paraula al vicerector de Cultura i Extensió Universitària de la Universitat de Lleida, Dr. Joan Busqueta, que conduirà la sessió.

Digníssimes autoritats acadèmiques i civils,

Companyes i companys,

Senyores i senyors,

Iniciem un nou curs i em plau adreçar unes paraules als presents expressant, per començar, el desig que aquest curs sigui una nova oportunitat per avançar amb renovada il·lusió.

Agraeixo la disponibilitat i l'excel·lent lliçó inaugural que ens ha impartit el Sr. Josep Vallverdú, a les portes de la celebració del seu centenari. Escriptor llorejat en tots els gèneres, doctor honoris causa per la UdL, Creu de Sant Jordi i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, entre moltes altres distincions, Josep Vallverdú és, per damunt de tot, un mestre del llenguatge i un creador del nostre imaginari.

La llengua és l'eina bàsica de l'aprenentatge, la clau de l'èxit de l'espècie humana que ens ha permès ser dominants al món per la capacitat que ens dona per relacionar-nos, transmetre els coneixements i, a la fi, progressar. És també una forma molt personal de presentar-nos al món, i el coneixement de la seva evolució és d'una gran riquesa per entendre com hem evolucionat fins als nostres dies. Per això, les llengües són un patrimoni mundial, i Josep Vallverdú és un exemple de compromís amb la llengua catalana i amb el país.

Vull destacar, també, la capacitat de Josep Vallverdú d'incidir en el nostre imaginari amb Rovelló, un cadell de gos perdut pels camps i educat en un mas, amb el qual va difondre internacionalment la vida a Ponent.

Vull agrair també l'acompanyament musical del Sr. Antoni Tolmos, pianista, compositor, arranador musical i professor d'aquesta universitat amb una destacada trajectòria musical. En especial, els convido a gaudir de la interpretació al piano del *Gaudeamus igitur*, l'himne universitari, en versió pròpia que escoltarem per acabar l'acte.

Les universitats territorials han complert aquest passat desembre trenta anys des de la seva creació. Entenem que una seva funció bàsica és la de donar oportunitats de formació al jovent sense perdre l'arrelament al territori. L'educació empodera les persones i és un element bàsic per a la competitivitat de les empreses. Hem d'aspirar, doncs, que els titulats ben formats s'arrelin en el nostre ecosistema, si volem vertebrar el territori i fer-lo atractiu per a viure-hi. Per això és un plaer poder dir que, només en els darrers cinc anys, la Universitat de Lleida ha format més de 10.000 graduats, 2.000 màsters i 300 doctors i ha permès redreçar el biaix per defecte de 17 punts percentuals que el 2001 hi havia entre els més grans de 16 anys amb títol d'educació superior nascuts a les terres de Lleida en comparació amb la mitjana de Catalunya.

Avui la Universitat de Lleida és el quart campus públic de l'Estat i el primer català en percentatge d'estudiants de fora de la seva demarcació. Atreu a viure a Lleida al voltant de 4.500 joves i, junt amb els 1.800 treballadors, contribueix a transformar la ciutat. No hi ha cap altra institució amb aquesta capacitat d'atracció de talent per a aquest territori. Però la UdL no només és a la ciutat o a les ciutats, perquè no vull oblidar-me d'Igualada, sinó que vol fer ciutats oferint lideratge científic i social tot treballant de manera coordinada amb institucions i agents socials. De la mà de la Paeria, la Diputació, el Govern i les cambres de Lleida i Tàrrrega participem en el que anomenem G6,

impulsant de forma conjunta un model competitiu i sostenible d'economia verda, circular i altament digitalitzada per a les terres de Lleida, el Pirineu i l'Aran.

Entenc, doncs, que la creació de les universitats territorials, i de la UdL en particular, va ser una decisió molt encertada i que l'equitat en l'àmbit de l'educació ha de ser un objectiu prioritari del Govern. En aquest sentit, ens motiva i compromet sentir parlar que l'objectiu del Govern és la Catalunya sencera. Catalunya no pot perdre talent. Hem de fer possible que els qui amb el seu talent, les seves capacitats i la seva voluntat treballen per anar al davant hi puguin ser, independentment del seu origen.

Però les universitats no hi són només per a donar possibilitats a la gent del territori sinó també per a crear coneixement. El compromís de la UdL en aquest aspecte és clar i els resultats ens confirmen que, tot i ser la més petita de les universitats públiques catalanes, ens mantenim juntament amb la resta en posicions destacades del sistema espanyol i del sistema internacional en els àmbits propis d'especialització. Els reptes que tenim al davant no són pocs. Hem de reinventar el món en versió sostenible. Tots els processos, també els industrials, estan pensats i dissenyats per a una societat amb recursos il·limitats de tota mena, també els energètics, i això ni és així ni ho podem seguir suposant.

Donar oportunitats i promoure l'equitat en la recerca i la creació de coneixement és també bàsic per al progrés. I en aquest sentit els he de dir que el sistema de recerca a Catalunya podria ser més equilibrat en el territori. No és el moment de discutir això en detall, però donaré un parell de dades. Entre els programes de referència de la política catalana de recerca hi ha el dels centres CERCA. La seva ubicació geogràfica és molt desigual, amb una gran concentració a Barcelona i els entorns. La base del seu funcionament són els contractes programa, als quals Recerca i Universitats dedica actualment 77 milions d'euros anuals. D'aquests, descomptant l'IRTA, que és present a tot Catalunya, 63 van a Barcelona, 9 a Tarragona, 3 a Girona i només 300.000 euros venen a la demarcació de Lleida. Amb números globals de tots els departaments, de 130 milions d'euros, 112 van a Barcelona. En aquest context, és una bona notícia poder dir que un centre com Agrotecnio, ubicat a Lleida, avaluat positivament dues vegades en el context CERCA, podrà properament rebre finançament d'aquesta xarxa.

Un altre programa de referència és el programa ICREA. Actualment té 278 professors i 30 milions d'inversió anuals. És el programa de captació i retenció de talent per excel·lència de Catalunya. La UdL té 2 dels 278 professors ICREA. El sector

agroalimentari és el 22 % del PIB català. Un sector que necessita redefinir-se amb una transició verda, digital i sostenible. La Catalunya interior viu de l'agricultura i la ramaderia. L'alimentació és un problema del futur immediat de la nostra societat que demana cada vegada productes més segurs, suficients i adaptats a les necessitats, i que s'hauran de produir amb menys aigua, menys emissions de gasos d'efecte hivernacle i en un context de canvi climàtic. No hauria de ser, aquest, un àmbit rellevant a ICREA? Està ben cobert aquest àmbit a ICREA?

En situació similar es troba la UdG, amb 3 professors ICREA, i una mica millor la URV, amb 10 contractes. Agraïm a aquest Govern la creació del Departament de Recerca i Universitats, demanada des de fa anys. L'entenem com una oportunitat per trobar sensibilitat i progressar més harmònicament. Si volem competir amb París o Nova York, no hem de fer el país petit sinó aprofitar el talent de tot el territori.

Com passa en tots els sectors, l'universitari també necessita programació a llarg termini i estabilitat. A Catalunya tenim la feina feta amb un full de ruta que es diu Pacte Nacional per la Societat del Coneixement, que vol consolidar Catalunya com un pol de referència internacional en recerca, desenvolupament i innovació. Amb aquest pacte ens atansarem a la mitjana d'Europa en inversió en R+D+I, però per esdevenir aquest pol de referència hem d'estar atents, atès que Europa no destaca, en aquests moments, per estar al capdavant en el desenvolupament de les grans tecnologies que han de conformar el futur proper: la intel·ligència artificial, la revolució digital, la biotecnologia... Els Estats Units, el Japó i —fins i tot— la Xina dediquen avui un percentatge més elevat del PIB a recerca i desenvolupament, amb el 3,08 %, el 3,20 % i el 2,23 %, respectivament.

Però dins d'aquesta inversió, un tema en el qual tenim el recorregut més llarg és en el de la inversió privada. Patim un desequilibri entre la generació de coneixement i la capacitat d'innovació, un mal que no és només nostre, sinó de tot Europa, encara que amb diferent intensitat segons el país. En aquest context, m'atreveixo a demanar que el suport als parcs científics i tecnològics, com a espais dissenyats per a desenvolupar projectes publicoprivats, sigui una prioritat del Govern si volem millorar en transferència, un camí difícil —i en el qual no ens sobren eines— però ineludible si volem que el coneixement es transformi en progrés.

En definitiva, el coneixement és avui clau per a la reconstrucció social, econòmica i cultural del país. La universitat és una institució multidisciplinària, que sap aportar

idees i propostes innovadores. Cal que formi part de la solució, i volem ser-hi. Però, òbviament, hem de tenir les eines adequades, personal, marc regulatori i finançament.

Si es vol que la universitat investigui, innovi i transfereixi, s'ha d'aprofundir en unes reformes que comporten incrementar les places d'investigadors en formació i postdoctorals, i posar en posició estable l'actual estructura de personal, que presenta una piràmide d'edat invertida. En un context de relleu generacional com el que tenim ara, la qualitat futura del sistema universitari català dependrà més que mai de la nostra capacitat per retenir i atreure els millors. La carrera universitària s'ha de fer, doncs, més atractiva, i el marc legal, més flexible, més àgil, facilitant la mobilitat i la permeabilitat amb les empreses.

Adreço ara unes paraules en particular a l'estudiantat, al professorat i al personal d'administració i serveis.

Som al quart i darrer any del mandat i vull donar-vos les gràcies per haver-me donat el privilegi de servir la Universitat des d'aquesta posició. M'ha fet aixecar la vista dels problemes de la meva àrea professional per plantejar-me qüestions més generals a un nivell de detall que no havia fet fins ara, i això m'ha permès entendre millor els reptes que com a universitat i com a societat tenim al davant: pedagògics, tecnològics, d'inserció en el nostre entorn, de compromís social i de generació i transmissió de coneixement; en definitiva, de fer una universitat al servei de les persones i de liderar una societat amb més benestar, més tolerant i més culta.

Amb aquest objectiu, en els darrers temps hem impulsat reformes en un context que ens ha tensat i neguitejat: manca de pressupost, crisi sanitària, problemes al Parc Científic o reforma de l'estructura departamental. Algunes, volgudes, derivades d'aquesta necessitat de transformar-nos; d'altres, sobrevingudes. Demano disculpes pels errors i les mancances, però també demano flexibilitat i capacitat d'adaptació, com es necessita en la vida evolutiva. No podem aturar les reformes per un immobilisme injustificat. Vull, un cop més, agrair públicament l'esforç i el compromís de tothom, i en especial la tasca de l'equip que m'acompanya. Em sento molt afortunat de tenir-lo al costat.

Però aquesta transformació està tot just a les beceroles i em toca seguir demanant en els propers temps la vostra col·laboració per a anar endavant. Prendre'ns seriosament la societat del coneixement no és només qüestió d'inversió, sinó que passa també per

refermar el nostre compromís amb la docència —que és la nostra raó de ser—, adaptar-la als nous temps, preparar-nos per atendre les necessitats de formació més enllà de la franja dels 18 als 23 anys i seguir sent aquesta universitat que té senyes d'identitat pròpies: una universitat propera on professors i estudiants gaudeixen d'un contacte directe. Deixeu-me, una vegada més, valorar la feina dels professors. Formar professionals motivats i competents és una important tasca social dels professors, de manera que un bon professor mereix tot el reconeixement social.

Però, per altra banda, prendre'ns seriosament la societat del coneixement passa també perquè la comunitat universitària faci un pas endavant per a treballar en els problemes reals de la societat, per a tenir més capacitat de transformació i d'incidència en la seva solució. De vegades, la necessitat de resultats per a la carrera acadèmica, per a la renovació del projecte o per a l'avaluació del sexenni ens fan enfocar recerques incrementals en comptes d'altres de més trencadores i disruptives, susceptibles de canviar la societat. No podem deixar els problemes rellevants per a més endavant, perquè possiblement no trobarem el moment d'afrontar-los. Demano decisió i un pas ferm en aquest sentit.

Als estudiants, tant als que comenceu de nou com als que continueu els vostres estudis, us demano implicació i treball personal. Volem que esdevingueu ciutadans amb criteris propis fonamentats en el coneixement, i treballarem per donar-vos les eines que la vostra formació necessita.

Agraeixo que el Consell de l'Estudiantat estigui molt actiu per participar en els òrgans universitaris de govern, perquè les seves inquietuds i propostes fan millorar la Universitat. També que estiguin preparant la festa de benvinguda. Serà una oportunitat per demostrar que és compatible el lleure en la vida universitària amb la seguretat i el respecte a tothom. I és que, a més de bons professionals, volem formar ciutadans respectuosos i tolerants.

Finalment, unes paraules específiques per al personal d'administració i serveis. Sou la darrera baula, esteu a la sala de màquines, però feu possible que la universitat funcioni. En època de canvis la pressió sobre la vostra tasca creix. Valoro la professionalitat que heu demostrat per a fer que la Universitat anés endavant malgrat les dificultats que hem patit i seguiré buscant el vostre consens per a compartir el projecte d'universitat que volem.

Acabo demanant la confiança de la societat, perquè l'èxit de la Universitat de Lleida és l'èxit de les nostres empreses, del territori i, per extensió, l'èxit de la societat catalana.

Tenim confiança que el Govern i les institucions faran el possible per donar-nos el suport que ens cal per a seguir oferint un servei que en aquest moments és més necessari que mai.

A la fi, la recepta és senzilla: inversió justa i autonomia, és a dir confiança en la gent de la casa. Nosaltres oferim treball, esforç i rendició de comptes.

Que tinguem tots un bon i profitós inici de curs.

Moltes gràcies.